

Fietsroute

Zuidfront Vesting Holland

55
kilometer

Verkorte
route A:
30 km

Verkorte
route B:
25 km

80 jaar
vrijheid

Zuidfront Vesting Holland

Welkom op de fietsroute Zuidfront Vesting Holland.

Een mooie route door het zuidelijk deel van de Hoeksche Waard, uitgezet ter gelegenheid van 80 jaar Vrijheid.

Fiets langs plaatsen waar onze Nederlandse strijdkrachten in 1940 hun bivak hadden en andere historische plekken. Maar liefst 13 infopunten vertellen u onderweg iets over een stukje Hoeksche Waardse geschiedenis dat tot nu toe wat onderbelicht is gebleven. Gaat u ook op de fiets de Nederlanders achterna?

Veel plezier!

De Vesting Holland (ongeveer de huidige Randstad) was het strategische kerngebied van de Nederlandse landsverdediging tussen 1922 en 1940. Het kende 4 fronten: een Noord-, West-, Oost-en Zuidfront. Het Oostfront liep van Muiderberg tot aan de Biesbosch. Het werd gevormd door een deel van de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Het Zuidfront sloot hier min of meer op aan. Het liep vanaf de westzijde van de Biesbosch bij Dordrecht via de zuidrand van de Hoeksche Waard naar de kust. De Hoeksche Waard vormde een belangrijk deel van het Zuidfront van de Vesting Holland. Daarom werd er rond 1940 een linie van groepsschuilplaatsen langs de zuidrand van de Hoeksche Waard gebouwd.

Deze fietstocht begint bij het toeristisch overstappunt (TOP) bij de haven aan de Dorpshaven in Numansdorp. U kunt hier eventueel ook uw auto parkeren. De fietsroute gaat voor het grootste deel over bestaande fietsknooppunten en -paden. *Alternatief startpunt is Fort Buitensluis.*

Infopunt 1	04	Voormalige Rijkshaven Numansdorp
Infopunt 2	05	Klokkenroef
Infopunt 3	06	Adrianus Doolaard
Infopunt 4	07	Parade mobilisatie in Klaaswaal
Infopunt 5	08	Inkwartiering Nederlandse soldaten
Infopunt 6	09	Groepsschuilplaatsen Lange Biesakkersweg
Infopunt 7	10	RAF Hawker Hurricane
Infopunt 8	11	Duits vliegtuig neergestort
Infopunt 9	12	Bombardement 14 mei 1940
Infopunt 10	13	Zoeklichtafdeling en artillerie
Infopunt 11	14	VIS Kazemat II Strijensas
Infopunt 12	15	Groepsschuilplaatsen Mariapolder
Infopunt 13	16	Fort Buitensluis

17 Verkorte routes A & B

18 Overzichtskaart

Voormalige Rijks- haven Numansdorp

**Wie een tocht maakt langs
de zuidrand van de Hoeksche
Waard komt nog verschillende
verdedigingswerken tegen.**

In de volksmond worden deze vaak bunkers genoemd en sommige mensen denken dat ze door de Duitsers zijn gebouwd. Maar niets is minder waar! De meeste van deze verdedigingswerken zijn gebouwd

in het voorjaar van 1940. Het zijn zogenaamde groepsschuilplaatsen die voor het Zuidfront Vesting Holland zijn gebouwd. Deze bouwwerken zijn dus in opdracht van het Nederlandse leger gebouwd. Soldaten in de stellingen waren op deze manier in staat om te schuilen bij beschietingen. De piramide bood ruimte aan een groep van 10 tot 13 soldaten.

Klokkenroef

Door het hele land werden kerkklokken gevorderd door de Duitsers. De klokken werden naar Duitsland vervoerd om omgesmolten te worden voor de oorlogsindustrie. Zo verdwenen vele klokken uit Nederland. Ook uit de Hoeksche Waard.

De kerk in Zuid-Beijerland had in 1933 een nieuw exemplaar gekregen na de kerkbrand. De klok van 509 kg vertrok op 15 januari 1943 richting Hamburg. Een aantal klokken is na de oorlog teruggevonden. De klok van Zuid-Beijerland moest helaas worden vervangen door een nieuw exemplaar.

Adrianus Doolaard

Op de oude begraafplaats van Zuid-Beijerland is één Nederlands oorlogsgraf uit de Tweede Wereldoorlog. Het betreft Adrianus Doolaard, geboren in Goudswaard. Hij was soldaat en ingedeeld bij een tweede mitrailleur-compagnie van het 27e Regiment infanterie (M.C.II-27.R.I).

Op 12 mei 1940 is Adrianus Doolaard omgekomen in Sint-Oedenrode (Noord-Brabant)/'de Sloef' bij Hoeve van Acht. Een achtergebleven

fragment van zijn bataljon besloot 's nachts in de boerderij 'Hoeve van Acht' in Sint-Oedenrode te overnachten. In de ochtend werden deze soldaten door Duitse troepen overvallen.

Aan Nederlandse kant sneuvelden zes soldaten: A. Doolaard, C. van 't Hof, C.P.P. Schoone, J. Mourik, J. Schijnemaekers en W. Dijkhuizen. Cornelis van 't Hof was ook afkomstig uit de Hoeksche Waard, uit Heinenoord.

Parade militairen in Klaaswaal

In augustus 1939 maakte de Nederlandse krijgsmacht zich al klaar voor een oorlog. De mobilisatie was begonnen.

Op 30 april 1940 waren er veel Nederlandse soldaten in de Hoeksche Waard. Die dag liep een Regiment Artillerie (I-14 R.A.) in parade door Klaaswaal. In april 1940 kreeg 14 RA een nieuwe taak. Het werd verplaatst naar het Zuidfront van de Vesting Holland en moest daar de verdediging van de Moerdijkbrug

versterken. De eerste (I-14 RA) en tweede (II-14 RA) afdeling van het regiment werden toegewezen aan de Groep Spui (Voorne-Putten en de westelijke helft van de Hoeksche Waard). De derde afdeling (III-14 RA) werd toegewezen aan de Groep Kil (de oostelijke helft van de Hoeksche Waard en het Eiland van Dordrecht). De regimentscommandant werd tevens artilleriecommandant (AC) van Groep Spui en vestigde zich met zijn staf in Oud-Beijerland.

Bron foto: Nationaal Oorlogs- en Verzetsmuseum Overloon / Liberty Park

Inkwartiering Nederlandse soldaten

In de Hoeksche Waard waren veel soldaten gelegerd. Deze werden op verschillende plaatsen ingekwartierd.

In de boerderij van de familie Den Hartigh bij buurtschap Oudesluis aan de Schenkeldijk 2 in Klaaswaal waren in 1940 Nederlandse soldaten van de

1^e Batterij 1^e Afdeling 14^e Regiment Veldartillerie ingekwartierd.

Na mei 1940 werden in Klaaswaal op meerdere plaatsen Duitse soldaten ingekwartierd. Ook in de andere dorpen in de Hoeksche Waard werden vele Duitse soldaten door inkwartiering gehuisvest bij burgers.

Bron foto: Nationaal Oorlogs- en
Verzetsmuseum Overloon / Liberty Park

Groepsschuil- plaatsen Lange Biesakkersweg

De meeste groepsschuilplaatsen werden langs de dijken in het zuiden van de Hoeksche Waard gebouwd. Deze 3 groepsschuilplaatsen staan ver van de linie van het Zuidfront Holland.

De reden waarom deze verder de Hoeksche Waard in gebouwd zijn, is nog niet helemaal duidelijk. De militairen die bij de boerderij gelegerd waren, hadden waarschijnlijk een communicatietak. De schuilplaatsen waren bedoeld om te schuilen in noodgevallen en bij gevaar.

RAF Hawker Hurricane

De RAF-piloot Michael Stephen Donne werd op 11 mei 1940 neergeschoten door een Duitse piloot in een Messerschmitt. Hij was getroffen door een kogel die door de pantserplaat van zijn stoel was gegaan.

Het toestel, een Hawker Hurricane, werd na de noodlanding aan de West Biesakkerweg in Numansdorp nog door Nederlandse soldaten beschoten. Op dat moment denkt ons land alleen aan het verslaan van de vijand en zijn

soldaten er zich niet bewust van dat ook andere landen betrokken zijn. Vliegtuigherkenning en het onderscheiden van markering was bij Nederlandse soldaten van een laag niveau.

Het vliegtuig werd uit de akker weggehaald onder grote belangstelling van Nederlandse militairen en buurtbewoners. Michael Stephen Donne overlijdt op 11 mei 1940 en is begraven op de algemene begraafplaats in Numansdorp.

Bron foto's: "One of our aircraft is missing"

Duits vliegtuig neergestort

Op 13 mei 1940 werd de Duitse piloot Karl Borris neergehaald. Zijn Messerschmitt Bf-109 stort neer aan de Oost Middelweg in Numansdorp.

De piloot is in staat het vliegtuig op tijd te verlaten. Aan het eind van de

oorlog was Karl Borris een Flying Ace met 43 overwinningen op zijn naam. In mei 1976 is het vliegtuig door de Bergingsdienst van de Koninklijke Luchtmacht opgegraven. Dit was een lastige klus voor het bepalen van de plaats van het vliegtuig, omdat de bebouwing uit 1940 verdwenen was.

Bron foto's: "One of our aircraft is missing"

Bombardement 14 mei 1940

Op dinsdag 14 mei 1940 werd Rotterdam gebombardeerd. Hierbij kwamen bijna 1.000 mensen om het leven.

Een aantal Duitse vliegtuigen gooide bommen, bedoeld voor Rotterdam, op andere plekken. Zo werden

Maasdam, Strijen en Strijensas getroffen. In Strijen vonden 8 mensen de dood. Vele huizen werden beschadigd. Toen de avond viel, kon men in de verte de vuurgloed zien van de ontelbare branden in Rotterdam.

Bron foto: Museum Het Land van Strijen

Zoeklichtafdeling en artillerie

Burgemeester Bolman van gemeente Strijen noteert dat op 9 september 1939 een batterij luchtdoel-artillerie onder commando van res. 1^e luitenant Van Beckum komt.

begin van de Wielweg en in Strijensas op een weiland aan de Lane van Herweyer. Het luchtdoel artillerie staat aan de andere kant van Strijen bij de familie Troost langs de Langedam.

De zoeklichten worden onder andere opgesteld in het Land van Essche bij familie Overwater aan het

Bron foto: Museum Het Land van Strijen

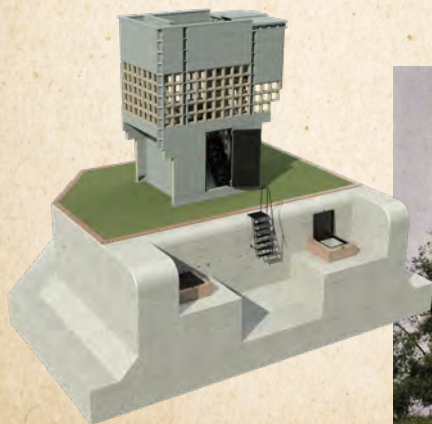
VIS Kazemat II Strijensas

In de Hoeksche Waard staan voornamelijk Nederlandse verdedigingswerken: 1 kazemat, 1 fort en groepsschuilplaatsen. De benaming 'bunker' komt uit het Duits. In de Mariapolder staat een VIS-kazemat die in mei 1940 de Duitsers bij Willemsdorp en op de Moerdijkbrug onder vuur nam.

De kazemat is na Fort Buitensluis het oudste verdedigingswerk in de Hoeksche Waard (1937).

Na de oorlog is op de kazemat een toren gebouwd voor de verdediging tijdens de Koude Oorlog. Verspreid door Nederland staan verschillende van deze luchtwachttorens.

De fietsroute gaat hier over op een "eigen weg". U kunt langs de hekken uw route vervolgen. Aan het eind van de weg gaat u linksaf. De bunker is een aantal keer per jaar open om te bezichtigen, o.a. op Nationale Bunkerdag en Open Monumentendag.

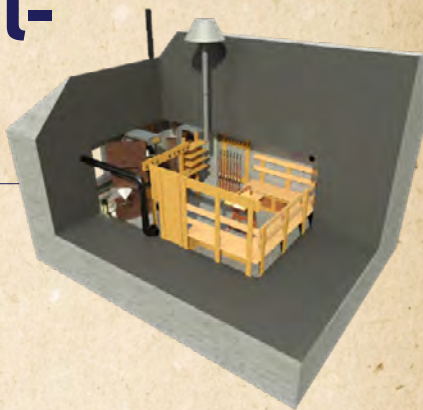

Groepsschuilplaatsen

In de Mariapolder staan nog verschillende groepsschuilplaatsen Type P. In de volksmond worden deze ten onrechte "bunkers" genoemd.

Dit waren betonnen schuilplaatsen voor de Nederlandse soldaten die langs het Zuidfront gelegerd waren. De Nederlanders gebruikten verschillende camouflage. Naast patronen en camouflagenetten, werden enkele groepsschuilplaatsen geverfd, zodat ze op een huis leken. Alle in de Hoeksche Waard aanwezige groepsschuilplaatsen zijn gebouwd in 1940. Een deel is

in de loop der tijd verwijderd of onder het maaiveld gekanteld. De groepsschuilplaatsen staan op privéterrein en zijn niet te bezoeken!

Fort Buitensluis

Als enige fort in Zuidfront Vesting Holland had Fort Buitensluis een belangrijke functie.

Op het fort werden 2 groepsschuilplaatsen van een zwaarder kaliber gebouwd. Door de dikkere muren en plafonds waren deze groepsschuilplaatsen beter beschermd tegen vijandelijke beschietingen. Op het fort was een kustbatterij opgesteld.

Verder waren in 1940 ook zoeklichten met dynamowagen gestationeerd. Deze waren afkomstig uit de Utrechtse Kromhoutkazerne.

Fort Buitensluis is van mei t/m september elk weekend open voor het publiek. Elke tweede weekend van de maand zijn er open dagen met rondleidingen door een gids. Toegang is gratis.

Kijk op de website
www.fortbuitensluis.nl
voor meer informatie.

Fietst u liever een kortere route?

Verkorte route A vanuit Numansdorp

Volg vanaf knooppunt 25 de route naar rechts richting knooppunt 26. Bij het knooppunt 26 (Schuringsedijk) pakt u de route richting Numansdorp (Fort Buitensluis) weer op.

Verkorte route B vanuit Strijen

Start de route vanaf de Nederlands Hervormde Kerk in Strijen. Na infopunt 13 vervolgt u de route richting Numansdorp. Op de Schuringsedijk bij knooppunt 26 gaat u rechtsaf. U gaat rechtdoor op de Eerste Dwarsweg tot knooppunt 25. Hier gaat u rechtsaf de Middelsluisdijk Oostzijde op. U fietst nu weer op de route richting Strijen. Bij knooppunt 29 aangekomen heeft u de verkorte route B gereden.

Fietsroute

